

dood, maar
zijn, donker
or ons" in
het Woord
recht van den
ennoelijk, wan-
Zijn innerlijk
in strijd.

aan.
ke zijde niet
genover zich,

e Vragenbus-
over het ge-
ullen herinne-
g aan, maar

het blad
2000 vragen
et tot groote

ing van zaken
stuk wij niet
niet onaange-

schrijft:

maar onze mee-
enkele maal
een redactear-
atten. Zoo ook
van solidari-
ons leedwexen

ne genoeg.
cident gaarne

enkele opmer-
et overige in
de redaktie,
ort te zetten,
wij den toe-
n.

artikel „Per-
oo over heb-
ten algemeen

ok. Het blad
nderen onzer

slechts voor
n, onder wie
oofredacteur
en deze zaak

onzer begin-
die niet van
en niet lezen
eiken zijn.

wij kunnen
— vanuit de
den" te wor-
rdoor in een-
hij niet zoo

roeping onzer
erschen, nooit
r onderscheid

kan en moet
ten moet hen
welke „onze

scherp doen
is een artikel
f richting be-
gt, dat zij tot

oor deze pers
dt, kan ook

„Natuurlijk
de Telegraaf”
het woord.

bus-redacteur
e de redaktie
ord van den
genovergestel-

toeschrijven
en redakteur.
dat het ons

deze wijze
et Christelijk
gist het zich.

irculaire (het
te Telegraaf”
den wij met

veel minder
e de Vragen-
emd. Alleen
de van 1 Ja-

gepubliceerd
artikelen te
le). Dan volgt
Right Hon-
nburg, Prof.

J. M. Keynes, Prof. Gustav Cassel, Prof. Dr C. Snouck Hurgronje, Prof. Dr F. Roels en vele anderen. Hierin wordt alzoo duidelijk aangegeven, dat het hier afzonderlijke artikelen geldt, waarin vanzelf ligt opgesloten, dat zij niet van hen, die op eenigerlei wijze aan het blad verbonden zijn, afkomstig zijn. Bovendien zal het, als hij bovenstaande namen leest, toch wel bij niemand opkomen, dat de Engelse politicus Fisher en de Duitse Dernburg, de Engelse econoom Keynes en de Duitse Gustav Cassel, de Islam-specialiteit Snouck Hurgronje en de Roomsche Dr Roels medewerkers zijn.

Op „theologisch gebied” worden o.m. artikelen genoemd van Prof. Dr G. J. Heering over „Rechtsmodernisme” (bij vergissing komt dit voor onder „op rechtskundig gebied”), Prof. Dr J. A. Cramer over „De Ethischen” en wij over „Calvinisme en Humanisme”. Men wilde dus blijkbaar voorlichting over de voornaamste geestelijke richtingen in ons land. Voor het rechtsmodernisme zocht men daartoe den rechts-modernen Prof. Heering aan, voor de ethischen den ethischen Prof. Cramer en voor het Calvinisme ons. Gesteld nu eens, dat alle Calvinisten weigerden een artikel af te staan — wat eigenlijk „De Rotterdammer” wil — dan zou over het Calvinisme geschreven moeten worden door een niet-Calvinist. Kan iemand dit met het oog op de verkeerde beoordeeling, waaraan wij van niet-Calvinistische zijde dag aan dag bloot staan, gewenscht achten? Gevoelt men dan niets van de verantwoordelijkheid, welke in zulke gevallen op onze mannen rust?

Overigens wordt in de heele circulaire met geen zinsnede, met geen uitdrukking zelfs gespeculeerd op het christelijk publiek.

Ware het anders, ik zou een sterk protest doen hooren.

Maar nu kan ik niet anders dan de wenschelijkheid uitspreken, dan dat onze journalisten toch nooit schrijven over iets, wat zij niet zeker weten. Dat is ook in het belang van onze pers.

De Algemeene Hoofdredakteur geeft te kennen, dat er nog iets is, dat hem „een weinig onaangenaam aangedaan heeft van de zijde van Prof. Hepp”. Hij richtte na het stukje van den Vragenbus-redakteur tot ons een vertrouwelijk schrijven. En nu verwijs hij ons, dat wij daarvan in ons „Reformatie”-artikel geen melding hebben gemaakt.

Hiervan zien wij vreemd op.

Als men ons verzocht van een brief „geen publiek gebruik te maken”, houden wij ons daaraan. Geheimen zijn bij ons veilig. Maar het klinkt toch allerzonderlingst, als men het iemand kwalijk neemt, dat hij aan het verzoek tot geheimhouding voldoet.

Genoemde Hoofdredakteur keurde, gelijk hij thans zelf mededeelt, in dezen brief den toon van het Vragenbus-antwoord af. Wij schreven hem ten spoedigste — de Zondag lag er tusschen — dat wij ons nog niet het meest gestooten hadden aan den toon, maar aan den inhoud. Wij deelden hem tevens mede, dat er een artikel in „De Reformatie” zou verschijnen. Wij gaven ook aan, welke strekking dit artikel zou hebben, n.l. dat gegist zou worden het wantrouwen, dat zijn medewerker bezig was te zaaien. Wij meenden, dat, waar dit in het openbaar had plaats gehad, het ook in het openbaar moest weersproken worden. Voor ons persoonlijk hadden wij daar werkelijk niet het meest behoefte aan. Maar dit persoonlijke feit had tot achtergrond een algemeen belang, speciaal het wederzijdse vertrouwen.

Indien de Algemeene Hoofdredakteur ons den wensch had kenbaar gemaakt — hij had er nog ruim de gelegenheid toe — dat wij in ons „Reformatie”-artikel gewag zouden maken van zijn schrijven en hij de geheimhouding ophief, wij zouden dit er gaarne hebben ingelast.

Indien hij ons gemeld had, dat hij openlijk in zijn blad aan onze kritiek zou tegemoet komen, wij zouden zelfs bereid geweest zijn om ons artikel te laten uittrekken.

Maar hij liet niets meer van zich hooren.

Hiermee is deze kwestie, wat ons betreft, afgedaan.

Het staat vanzelf „De Rotterdammer” vrij er nog op terug te komen.

Maar het blad duidt het ons niet als een onvriendelijkheid, wanneer wij daarop niet meer reageeren.

Wij zijn geen voorstanders van voortgezette persdiscussies.

Behoeven wij nog te verzekeren, dat onze waardeering voor „De Rotterdammer” door dit incident niet het minst heeft geleden?

— Bijna goddeloos.

Naar aanleiding van de rede van Dr P. J. Kromsigt op de reorganisatie-vergadering legden wij dezen lydelijken leider ten laste, dat hij ten opzichte van den verwarden toestand in zijn kerk het devies „bidden en werken”, veranderde in „bidden en praten”.

Weinig konden we toen vermoeden, dat op diezelfde vergadering dezelfde beschuldiging door een Ned. Herv. predikant tegen Dr P. J. Kromsigt zou worden ingebracht, maar dan in ongemeen krasser vorm.

De eerste debater, Ds Klomp van Capelle a. d. IJssel zeide volgens „De Nederlander”

„het exegetisch-dogmatisch rapport der Asser-Synode te hebben doorgekropen en de vaste overtuiging te hebben, dat alle mogelijke middelen zijn aangewend om Dr Geelkerken te behouden, gelijk spr. ook de overtuiging heeft, dat men in Assen opkwam voor het woord Gods.

Als men Dr G. had behandeld ware het eind niet te overzien. Spr. wil alsnog aangetoond zien, dat in Assen de wettige kerkelijke weg niet is bewandeld. Het exegetisch-dogmatisch rapport is buitengewoon knap werk waarop noch Dr Geelkerken noch Dr Kromsigt is ingegaan. Spr. had gedacht, dat de confessioneelen zouden hebben geapplandiseerd nu bleek, dat de Geref. Kerken niet independentistisch waren. Dr G. hoort, maar spr. overtuiging, niet in de Geref. Kerken. Hij is op een gevaarlijke weg en de Asser Synode was in haar volste recht.

Spreker betreurt het, dat dr Kromsigt met zijn groote gaven zich teveel aan krachtsverspilling schuldig maakt door zich bezig te houden met toestanden in andere kerken. Spr. wees op de eigen kerk. We doen niets anders dan roepen om reorganisatie, maar wat doen we metterdaad zoo vroeg debater. Spr. maakte enkele opmerkingen over: tuchttoefening. Spr. gaat het roepen om reorganisatie en bidden om den H. Geest zonder een daad godslasterlijk vinden. (Beweging.)

Debater: Ja, dat meen ik!”

In een ander blad lezen wij: bijna godslasterlijk.

Een ouderling uit Amsterdam ondersteunde zijn eerste opmerking en sprak niet onjuist: „Wie iets disputabel stelt, moet er iets anders reëls voor in de plaats kunnen stellen. Kan men dat niet, dan zwijge men.

En wat antwoordde de referent aan Ds Klomp. Het verslag zegt:

Dat ds Klomp de uilating van dr Kromsigt over de verbreking van het verbond daar laat, is zijn fout. Gij moet, aldus spr., consequent zijn en doleerend worden. (Daverend applaus). Gij, ds Klomp, zijt gedrenkt met de Kuyperiaansche theologie. (Ds Klomp staat op en bevestigt dat, opmerkend, dat hij bereid is daarover met iedereen te discussiëren.)

Dr Kromsigt gaf hier onder daverend applaus aan Ds Klomp den raad te gaan „doleeren”.

Maar wat blijft er zoo van zijn leuze „heel de kerk en heel het volk”?

Dr Kromsigt schijnt thans in den overspannen toestand te zijn geraakt, dat hij heel het volk in de Herv. Kerk wil verzamelen behalve de doleerenden.

Vroeger stond hij op het standpunt: de „doleerenden” hadden in de kerk moeten blijven.

Nu is hij blijkbaar gedraaid en heet het „de doleerenden er uit”.

Intusschen brengen we Ds Klomp onze hulde voor zijn moedige houding.

Dr Kromsigt zal deze hulde wel twijfelachtig vinden.

Het zij zoo!

— Doodenroof.

Op bedoelde reorganisatievergadering geschiedde nog iets ergers.

Dr Kromsigt was nog zoo welwillend te gelooven, dat Kuyper een christen was en thans juicht voor den troon, maar hij voegde er aan toe, dat Kuyper in twee opzichten een ketter was, n.l. een antinomian in politiek opzicht en een remonstrant inzake de leer des heils (de veronderstelde wedergeboorte).

Applaus! Zoo meldt „De Nederlander”.

Ofschoon antinomianen en remonstranten elkanders tegenvoeters zijn, schijnt Kuyper het kunststuk te hebben klaar gespeeld beiden in zich te vereenigen!

Wij zullen maar niet zeggen, waarover we ons het meest verbazen.

Ds Six Dijkstra wilde Dr Kromsigt echter nog overtroeven.

Dr Kuyper's naam was nog niet genoeg naar beneden gehaald.

Het verslag van „De Nederlander” luidt:

Laatstgenoemde wilde met kracht waarschuwen tegen de Kuyperiaansche theologie om ter zielen wil, „ziende op de uitkomst hunner wandeling”. Spr. wees er op, dat bij Kuypers ziek en sterfbed geen predikant en wel staatsdienaar geweest zijn. Kuyper is dan ook niet als Calvinist gestorven. Hilbrand Boschma heeft dezer dagen gepubliceerd, dat hij een brief gezien had van Kuyper, waaruit hij dat concludeerde. Over deze zaak ontstond eenige onderlinge discussie, die de w.n. voorzitter sloot omdat hij vond, dat dit met de zaak niets te maken had.

Men weet intusschen, hoe dit praatje in de wereld kwam.

De genoemde H. Boschma, een Ned. Herv. evangelist, moet een brief hebben gezien van Jhr Mr A. F. de Savornin Lohman, waarin deze zou bevestigd hebben, dat Kuyper op het laatst van zijn leven tot andere gedachten gekomen zou zijn.

De brief zelf is niet gepubliceerd.

Alle controle ontbreekt.

Daartegenover staan de getuigenissen van mannen, die ons aller vertrouwen hebben en die ons de woorden van Kuyper, toen hij op zijn sterfbed lag, hebben overgebracht.

En bovenal heeft Mej. H. S. S. Kuyper, die van de sponde haars vaders niet week en ook het bezoek van Lohman van het begin tot het einde

bijwoonde, met haar vaardige pen de beweringen van de heeren Boschma en Dijkstra gelogenstraft.

De manoeuvres, welke hier worden uitgevoerd, doen ons niet vreemd aan.

Over het sterven van groote, godzalige mannen worden bijna altijd soortgelijke geruchten verbreid.

Toen Kuyper nog leefde, heette het, dat hij een benauwden dood zou hebben en dat hij zijn leven wel zou moeten verloochenen.

Maar de Heere spreidde hem een patriarchaal sterfbed.

Met dankbare ontroering denkt heel ons Gereformeerde volk er aan terug.

Zelfs op buitenstaanders maakte het indruk.

Uit den mond van een ongelovige werd het vernomen: „k wou, dat ik zoo kon sterven.”

En nu, na zijn dood, wil men zijn nagedachtenis ons ontnemen.

Men wil onzen geliefden Dood van ons rooven.

Doch wij zeggen: lastert maar, zooveel gij wilt, wij gelooven u toch niet!

Onder de wolk der getuigen, die wij rondom ons hebben, bevindt zich ook de Godsman Kuyper.

In dagen als deze, waarin men door blinden haat vervoerd doodenroof tracht te plegen, danken we inniger dan ooit den Heere: Uw vrije gunst alleen wordt d'eere toegebracht.

HEPP.

LITERATUUR EN KUNST.

Nieuwe boeken.

In verband met het feit, dat de volgende week ons blad in zomer-formaat zal verschijnen, willen we gaarne in dit artikel nog enkele zaken afdoen, een paar boeken bespreken, die al eenigen tijd op behandeling wachten.

Daar is allereerst een nieuwe toevoeging tot de serie uit het Engelsch vertaalde romans, die de Uitgever C. Blommendaal te 's-Gravenhage aan de markt brengt, romans van de Schrijfsters Henry Wood, Craik e.d. Vroeger reeds besproken we de vorige deelen, „Een edel leven” van Mrs Craik en „De steun haars levens” van Mrs Wood. Het nieuwe deel „Een bewogen leven” is weer van de hand der laatste.

De lezer merkt op, dat deze romans steeds over een „leven” handelen. Zulk een stof is al zeer ruim. Elke willekeurige geschiedenis is ten slotte onder dit „levens”-hoedje te vangen en bovendien is aan den omvang der boeken geen maat gesteld. De wijde tijdruimte laat plaats voor de afwikkeling van velerlei verhouding en de Auteurs hebben alle vrijheid, om die verhoudingen te groepeeren en uit te breiden. Daardoor worden deze romans verhalen van veel en ingewikkeld gebeuren, die uiteraard meer in de breedte, dan in de diepte gaan.

„Een bewogen leven” is geheel een roman van dit type. Verteld wordt de levensgeschiedenis van een wees, Anne Hereford, van haar kinderjaren, als ze inwoont bij een lichtzinnige, oppervlakkige, wispelturige tante, tot ze, na veel wederwaardigheden, trouwt en erigenaam wordt van haar rechtmatig goed. Door deze historie, op zichzelf al uitgebreid genoeg, spelen nog allerlei elementen heen; die de verhoudingen nog ingewikkelder maken: verduistering van testamenten, moord uit jalouzie, geheimzinnige verdwijning, (die de in elken Engelschen roman onmisbare spookerij in het boek brengt) naamsverandering, met al de verwickelingen, die daaruit voortvloeien, enz. Maar aan het slot komt alles toch nog terecht, worden al de verborgenheden ontsluitend en brengt een goed huwelijk, met herstel van alle rechten en bezittingen, een blij einde.

Uit deze weinige regels moge duidelijk zijn, dat dit verhaal een ouderwetsche roman is, naar een intrigue gebouwd en op een gelukkige oplossing gebaseerd. Trouwens, de stof op zichzelf is van zeer oude mode. De rijke erfdochter, verweesd en in handen gevallen van onbetrouwbare opvoeders, maar door een gansche rij van wederwaardigheden ten slotte in haar bezit hersteld en bovendien met een goeden man verrijkt, is niet een nieuwe creatie onder de roman-figuren. En ook de bewerking zelf, met de bovenaangegeven effecten, is niet naar modernen smit.

Toch is dit niet het bezwaar, dat we tegen dezen roman hebben. De beide vorige boeken van deze serie zijn vrijwel van hetzelfde karakter, maar die achten we toch wel geschikte ontspanningslectuur; „Een edel leven” heeft zelfs te waardeeren eigenschappen. Wat o.i. in dezen laatsten roman hindert is de disharmonie tusschen een christelijk-godsdienstigen toon en een volkomen onchristelijke sfeer. Die toon past niet bij den klank van het geheel. Een boek wordt niet een christelijk boek door een enkele figuur of enige bepaalde fragmenten; de geest moet christelijk zijn. En dat is hier niet het geval. Integendeel, allerlei verhoudingen zijn met zulk een geest in strijd. Wat in „Een edel leven” en „De steun haars levens” aantrok, was, dat er zekere overeenstemming op te merken viel tusschen geest en inhoud, al was dan het geheel ook tamelijk oppervlakkig. Hier is die overeenstemming niet en krijgen we een hinderlijke tweeslachtigheid, te meer hinderlijk, waar de psychologische romankunst ons hooge

eischen heeft leeren stellen, wat betreft ontwikkeling en compositie der stof. En door dit hebrayisch karakter treedt ook het slap-algemeene van het verhaal zelf te duidelijker aan den dag.

Evenmin gunstig oordeelen we over den nieuwen roman uit de uitgebreide Marie-Diers-serie „In eigen kluisters“¹⁾, al zeggen we aanstonds daarbij, dat het gegeven frisscher en origineeler is. Marie Diers vertelt in dit boek van een visscherszoon, wiens vader door zijn kunstenaarsaanleg te gronde gaat. De zoon, Daniël, die denzelfden aanleg in zich gevoelt, neemt zich voor, dien met alle geweld te onderdrukken. Dat streven, met verhitte kracht nagejaagd, berokkent hem veel verdriet en zwargheid, tot hij eindelijk, als de kunstenaarsaanleg blijkt te herleven in een van zijn zoons, door den invloed van anderen gaat zien, dat de kunst een gave is, en dat zijn leven is mislukt door de miskenning van die gave.

Dit gegeven is ongetwijfeld niet „afgezaagd“, al is het wat vreemd. Maar in de bewerking komen naar voren die elementen, die we eenigen tijd geleden als pathologische verschijnselen hebben behandeld in een tweetal artikelen-serien. In de beschrijving van het huwelijksleven en de zonderlinge gedragingen van Daniël, mengsel van overgevoeligheid en ruwheid, en in de wonderlijk-gewrongen teekening van menschen en toestanden, gevoelt ge telkens weer dat ziekelijke, dat de moderne-romanliteratuur heeft aangelast. Verliefdheid van een getrouwde vrouw als een soort amusement ter verdrijving van verveling, vertrouwelijke omgang met een getrouwde vrouw, die in langdurige gesprekken over literatuur en kunstschon uiting vindt, ze zijn echt-pathologische effecten en daarom geheel ongewenschte elementen in een boek. Goede fragmenten en behoorlijke compositie nemen de bezwaren daarvan niet weg. De roman als geheel kunnen we niet aanvaarden.

Een derde boek, waarop we wijzen willen is van geheel anderen aard, maar heeft ook recht op een geheel andere appreciatie. Het is „Gedenkboek der Societas Studiosorum Reformatum“, 1886—1926, uitgegeven ter gelegenheid van het veertigjarig bestaan dezer Vereeniging.

Wie haar niet kennen mocht, wete, dat S. S. R. is de Unie van Gereformeerde Studenten aan Openbare Universiteiten. Veertig jaar geleden gesticht door enkele Leidsche studenten, is ze geworden een organisatie, die aan elke Universiteit haar afdeling heeft en thans bijna 400 leden en ruim 170 oud-leden telt, (die ook zelf weer georganiseerd zijn in een „Reunisten-Organisatie“).

In Februari van dit jaar haar 8e Lustrum vierende, heeft de Societas een „Gedenkboek“ uitgegeven, dat, door verschillende bijdragen van studenten en afgestudeerden, historische overzichten van de ontwikkeling en de wederwaardigheden der Unie, verslagen en mededeelingen, een indruk geeft van de verstrekkende beteekenis, die deze vereeniging heeft gehad en nog altijd heeft voor het Gereformeerde leven.

Het, keurig uitgegeven, lijvige boekwerk, begint met de rede door Prof. Mr. D. P. D. Fabius uitgesproken in de Aula der Gemeentelijke Universiteit, op den lustrumdag, een gloedvolle, krachtige opwekking tot handhaving en versterking van den band aan het handhaven. Dan volgen bijdragen van Prof. Dr. A. Noordt, Dr. H. Lambouy, Dr. J. P. de Gaay Fortman, Dr. Rijk Kramer, Dr. H. R. Wolter, C. Beekenkamp, F. Ottevangers, e.a., over verschillende onderwerpen, al naar het studietrein van de Schrijvers; ruim honderd pagina's historische mededeeling over de verlopen veertig jaren, lustrum-verslagen en ledenlijsten.

Voor ieder, die belang stelt in de ontwikkeling van de Gereformeerde-studenten-beweging en, wijder nog, van de Gereformeerde wetenschapsoeffening, is dit boek een waardevol bezit, in zijn velerlei toonaard (die echter één symphonie vormt) en onderscheiden inhoud, verrijkende lectuur.

De Studenten-Organisatie, die deze kostbare uitgave aandurfde, verdient een woord van warme hulde, en de Redactie-Commissie, die het boek samenstelde, de betuiging van dankbare waardeering. Een boek als dit kan medewerken, om in wijden kring belangstelling te wekken voor deze levenskrachtige Unie, die, als vereenigingspunt voor jongemensen van Gereformeerden huize, aan Openbare Universiteiten studeerende, haar groote beteekenis heeft en den steun en het medeleven van ons Gereformeerde volk verdient.

C. T.

¹⁾ Uitg. A. G. Schoonderboek, Laren.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Synode Christian Reformed Church in N.-A.

In mijn vorig schrijven aan de „Reformatie“-lezers gericht, heb ik geschetst, hoe de Synode der Christian Reformed Church in Noord-Amerika gezeteld is in het kerkgebouw der Tweede Gemeente te Englewood, in het Zuidelijk deel van Chicago. Nu dient hier eigenlijk aan te worden toegevoegd, dat de zaal door de Synode in beslag genomen, het „auditorium“ is der voornoemde kerk. Het kan misschien 500 personen een plaats verschaffen in de mooie banken die het gebouw vullen —

de vloer afhellende naar het „platform“ — of zooals wij dit in Amerika noemen, een „slanting floor“. Vóór de gehoorzaal is een flinke vestibule, waar de kerk-gangers elkaar kunnen ontmoeten. Jeggewenscht, om groeten te wisselen vóór en na den dienst. En onder het auditorium is een flink „basement“ of „souterrain“ zooals men in Nederland misschien zegt. Daarin is een groote zaal voor de Zondagschool enz. bestemd, met een drietal kleinere vertrekken, waaronder er één gebruikt wordt voor een bibliotheek. En de Tweede Englewood Kerk heeft denkelijk de beste boekery van al de Chr. Ref. Kerken, die schrijver dezes ooit heeft bezocht — en er zijn er niet velen in ons land, waarmede hij geen kennis heeft gemaakt.

En dan — niet te vergeten — er is een wel-ingerichte keuken in dit basement, een heusche keuken met flinke groote kookkachel en allerlei gerief, zoodat de gemeentelieden hunne sociale samenkomsten kunnen houden in eigen kerkgebouw... Schrik hier niet van, waards Nederlanders lezers, maar wij in Amerika meenen, dat er in het gemeentelijk leven ook een plaats is voor gezellig verkeer, of, wat wij hier noemen „social intercourse“. De jeugd der gemeente, zoowel als het oudere volk, heeft behoefte aan zoiets — ook als tegenhanger van wat de wereld zoo lokkend aanbiedt. Hadden de Korinthische Christenen trouwens al niet hunne „agapae“ of liefde-maaltijden? Het lezen van Nederlandsch-Indische bladen leert schrijver dezes, dat ons Geref. volk op Java en Sumatra ook zulke bijeenkomsten organiseert. Als men eenigszins in de „verstrooiing“ leeft gelijk onze Gereformeerde menschen in Indië, en tot op zekere hoogte ons volk in het groote Amerika, dan gevoelt het christenhart soms bestelde behoefte aan een ontmoeten van elkaar als zonen en dochteren van hetzelfde huis — als een „gemeenschap der heiligen“. Daarom spreekt het mij, dat de roepende Kerken in Englewood niet, evenals b.v. de Utrechtse Kerk in 1923, een „ontmoetingsavond“ hadden georganiseerd, na het synodale biduur dat, zooals reeds medegedeeld, ditmaal geleid werd door Ds. L. van Dellen, president der Synode van 1924, en zoon van een voormalig pastor der Eerste Chr. Ref. Church van Englewood, wijlen Ds. L. van Dellen, in Nederland welbekend. Nog behoort schrijver dezes toe te voegen aan de teekening van het kerkgebouw der Tweede Gemeente, dat het is opgetrokken van rooden baksteen (red brick) in een bouwstijl, die wel wat al te gemengd is — zoowel tusschen het Gothische en Romaansche in, terwijl de toren, waarmede de voorgevel is voorzien, doet denken aan de torentransen van een middeleeuwsch kasteel. Het gebouw kostte 75.000 dollar. Doch genoeg over interieur en exterieur. Reden waarom wij er bij stil stonden zoolang, is, om ons medelevend volk in Nederland mede te deelen hoe het bij ons in Amerika is gesteld, ook wat de inrichting enz. van kerkgebouwen aangaat.

Om nu tot de Synode terug te keeren — wat werd er alsoo verhandeld? Benevens de zaak der zending onder de heidenen, waarover ik in den vorigen brief schreef, werd die der Theologische School met het daaraan verbonden Calvin College besproken. Van de voorgestelde, vaak begeerde scheiding dezer twee inrichtingen komt voorloopig niets. Zooals de lezers van dit blad wellicht weten, is Calvin College gegroeid uit het literarisch departement der Theologische School, in 1876 te Grand Rapids geopend. Langzamerhand is het College een heele inrichting geworden. Ongeveer twintig leeraren zijn er aan verbonden, er zich geheel aan wijden, behalve enkele professoren van het Theologisch Seminarie die er enkele lessen in geven.

De loopende uitgaven voor zulk een school stijgen bij het jaar. Gedurende 1925 werd er uitgegeven voor het onderhoud van College en Seminarie te samen, 98.075,00 dollar of bijna honderd duizend dollars, waarvan 62.120 voor salarissen alleen.

Het budget voor 1926 is vastgesteld op 109.300 dollar. Het gestadig stijgen dezer uitgaven doet sommigen onzes volks wel eens wat tegenstribbelen, vooral omdat zooloos van het opgebrachte bestel wordt aan het College, waarvan het meerendeel der studenten bestaat uit jongemensen, die niet voornemens zijn, zich te wijden aan het ambt van predikant of aan dat van missionaire dienaar des Woords.

Ook zijn er heel wat vrouwelijke studenten aan Calvin College. Men meent, dat het niet billijk is, dat heel de Kerk wordt „belast“, voor meer, veel meer, dan wat „de School der Kerk“ eigenlijk zou eischen. Vandaar dat er telkens stemmen opgingen, op scheiding van College en Seminarie aandringend. Te meer daar Synoden meer dan eens hadden verklaard, dat het principieel zuiverder is om twee inrichtingen als hier bedoeld, te separeren. Doch — de praktijk heeft ook wat te zeggen. College en Seminarie zijn gedurende den loop der tijden zoo innig te samen gegroeid, dat eene operatie om ze van elkaar te krigen, gevreesd wordt als eene onderneming, die zou uitloopen op den dood van het College. Er is nog niet genoeg liefde onder ons volk, voor de idealen der hoogere opleiding, en de afstanden zijn veel te enorm, om de separatie te durven ondernemen. De Synode van 1926 besloot daarom om bij het oude te blijven in deze. Zeker wel de veiligste weg op heden, ik meen echter, dat men het hier niet bij laten mag. Om des beginsels wil. Een beginsel werkt ook dóór. Daarom heeft schrijver dezes in The Banner er op gewezen, dat men de solutie van het probleem moet beginnen te zoeken in de richting van een „endowment fund“, i.e. een grondkapitaal, veiligelijk belegd, waarvan men de rente gebruikt om het College te onderhouden. Daar is wel kans dat men, in die richting sturend, ten slotte aankomt in de gewenschte haven: het College eene onafhankelijke, dat is niet-officieel-kerkelijke, inrichting. Ons volk in Amerika wordt steeds meer welgesteld — ten minste heel wat ervan. Nog onlangs gaf ééne familie in Grand Rapids 60.000 dollar voor een nieuw bibliotheekgebouw. Er zijn er nog wel meer, die heel wat zouden kunnen doen — en zeker wel zullen doen metertijd. Een steeds toenemend getal onzer Hollandsch-Amerikaansche Christenen — zoowel in de Geref. Kerk (Dutch Reformed) als in de Christian Reformed Church, zonderen een tiende van hun inkomen af voor kerkelijke

en liefdadige inrichtingen. De inkomstenbelasting laat zelfs toe, om vijftien procent van iemand's inkomen, mits voor bovengenoemde doeleinden bestemd, belastingvrij te hebben. Waar ongekende voorspoed heerscht in ons land, met uitzondering van den landbouwstand op heden, kan er dus metertijd heel wat kapitaal worden terzijde gezet om een „endowment“ fonds te ontfangen. Hope College van de Geref. Kerk, (te Holland, Michigan gevestigd), heeft reeds heel wat in vaste fondsen belegd. Als „Hope“ en „Calvin“ het eens met elkaar eens konden worden om te amalgamieren — ja, wat kon er dan al niet worden gedaan voor het Hooger onderwijs onder leiding van het Geref. volk in Amerika en op Gereformeerden grondslag, naar de belijdenis onzer gezamenlijke Vaders. Maar er zal nog heel wat water door de Grand en Black rivieren loopen, (de rivieren waaraan Grand Rapids en Holland respectievelijk liggen) eer het zoover komt. En het komt maar nouw, als die amalgamatie zou inhouden „snelle afloop der wateren“.

Terugkeerend tot de Grand Rapids School zij nog gemeld, dat de Synode besloot om aan het vijfde professoren nu aan het Seminarie verbonden, nog een zede toe te voegen. In plaats van de ééne leerstoel van Dogmatiek en Ethiek met aanverwante vakken, zullen er twee katheders zijn voor deze takken van godgeleerd onderwijs. De apologetiek zal meer op den voortgrond worden geschoven door hem, die de Ethiek zal onderwijzen. Ook op de zedingswetenschap zal door hem nadruk worden gelegd.

In zake de publieke eeredienst was een rapport ter tafel. Dat rapport raakt het actuele leven onzes Volks. Wij zijn omringd aan alle zijden door Kerkengroepen, die heel wat liturgische handelingen verrichten. Tot zooverre ging het er bij ons wat voort naar Hollandsche overgeërde zede — een sober ingerichte eeredienst. Reeds jaren geleden werd er geroep vernomen, om het volk meer deel te doen nemen in den dienst op de Zondagen, behalve zingen en offeren. Een flink plan werd ontworpen, naar wenken, ten deele door Dr. Kuyper en anderen gegeven. Eén onzer kerken voerde reeds de belijdenis van zonden en de daaraan verbonden „absolutie“ in.

Doch de groote meerderheid onzer kerken wilden van geene „innovatie“ weten, ook al was die innovatie conform aan wat er reeds lang geleden geschiedde te Genève en elders. Het ontbreekt bij ons wel wat veel aan de gewenschte uniformiteit wat de bijzonderheden aangaat van de inrichting van den publieken eeredienst. De Synode van 1926 echter sprak zich weer uit ten gunste van meer eenheid in deze. Toch voegde zij het woord „flexible“, dat is „buigbaar“, toe aan hare resolutie ten gunste van meer uniformiteit. En de bestaande commissie zal haar arbeid mogen voortzetten.

Van den publieken eeredienst gesproken zij nog gemeld, dat er enkele Chr. Ref. Kerken zijn die er een zangkoor (choir) op nahouden. Op heel bescheiden voet — dit zij ter geruststelling gezegd. Een vroeger synodaal besluit omtrent het zangkoor bij de gemeentelijke samenkomsten was wel wat dubieus gesteld.

Daarom werd de zaak wederom ter synodale tafel gebracht. En wat werd er besloten? Haar over te laten aan de kerkoraden, evenals dat vroeger gedaan werd omtrent de aparte bekertjes bij het Heilig Avondmaal. Evenwel, wat het Zangkoor betreft, met de bijgevoegde verklaring „that Synod would discourage the introduction of choir singing in public worship, except as an aid in congregational singing“.

Het scheen mij enkele weken geleden toe, dat ook de vraag van het zingen van gezangen, (hymns) een actueel onderwerp van bespreking zou worden. Misschien wel van heel wat discussie. Want in ons land is de Chr. Ref. Church, wat het gezang in den eeredienst aangaat, een uitzondering op den regel. Wij zijn nog steeds een Psalmzingerende Kerk. Bij de Unie met de „Ware Holl. Geref. Kerk“ (Classis Hackensack), in 1890, werd die kleine groep toegestaan om hare 52 gezangen, de onderwerpen van den Heidelbergsechen Catechismus volgend, te behouden. Die gezangen zijn achter onze Psalmen gevoegd in ons Amerikaansch kerkboek. Ze werden ook wel eens gebruikt zoo nu en dan, hier en daar, in Kerken, die niet onder de Classis Hackensack ressorteerden. Nu werd de uitgever van het kerkboek echter verzocht om ook „Psalmers“ uit te geven zonder die 52 hymns. Dat zal wel gebeuren. Dat dit echter een eind maakt aan het gezangen-probleem onder ons, betwijfelt schrijver dezes zeer sterk. Een steeds aangroeiend getal onzes volks is niet tevreden met deze „vrijwillige armoede“, zooals men het in Nederland noemde, in betrekking tot onzen eeredienst. Men heeft er geen vrede mede, dat wij den naam des Zaligmakers, Jezus, wel mogen en moeten noemen in prediking en gebed, doch dat hij uitgesloten is van het gezang. Dat schijnt inconsequent. Het is echter te verwachten, dat het nog heel wat tijd zal nemen, vóór het vraagstuk brandend wordt. Wij zijn een conservatief volkje. En velen onder ons hebben ook oog voor het feit, dat er aan het invoeren van het „vrije lied“ soms heel wat vast zit....

Nog ééne zaak noem ik in dit artikel. De „Unions“ of vereenigingen van werklieden zijn een geweldige macht in onze Unie. Duizenden onzes volks in de groote steden behooren er toe, noemens volens. Toch is er ontevredenheid omtrent deze zaak. Men is er niet gerust over. Er zijn heel wat schaduwzijden aan deze op zijn best „neutrale“ unions. En eene beweging als die welke in Nederland leidde tot de formatie van „Patrimonium“ en „Boaz“, wil hier maar niet leiden tot gewenschte resultaten. De Synode van 1926 stelde de beslissing weer uit tot die van 1928. Er zal dus wel werk overblijven en elk probleem kan ook in Amerika maar niet dadelijk opgelost worden.

HENRY BEETS.

PERS-SCHOUW.

Allegorie en waarachtige gebeurtenis.

In het officieel orgaan van de Geref. kerk van Amsterdam-Zuid wordt weergegeven het oordeel, dat „De Vrijgeest“ over de Asser synode uitsprak. Wij lezen:

Dat bij al direct de les meedwaansheid en Dordt, duidelijk geleerde kerken nog zooveel van waarna en dat dit len voor oer-ouder gehad „naar de niet, en de Synod

Wat ons men zich „heeren“ gebeurtenis de klacht nadruk tusschen „a werkelijke wil. Naar anti-synoda „beelden“ over ik reed Het is trouw de paarden vorm van l ring, dat m Een erzek overbodig heeft, om is aangevoe begrijpen, m o e t spre Maar het Doch „De aan de sym Want „d vluchtigd vloede nog kerken:

Eenun verre co bewuste l is het d aarde he tughijk „ van z'n v tadel gez en „nom telkens „werkelijk bij de kle Zijn „ko Ik herim kerken voo blijft atelhu te duidelijk latingen af „nu ja.... Al zou ze d omdat dr onderscheid toch geef il men al te v doelt het b van, dat er besoft, dat wijzen, dat werd besch

Aangeval de H. Schr boek is, l merking, d het „Woo en den bij Dr C. Bou menten ert wijzing naa

Tenslot Kuyper, de Schri (Heilige zeggen d en Criti „De G valet at hetzelfde 5: 47; Je we ons- blijkt, d wordt, g ethischen Gods ide

Naast dr Bouma had matiek van „Schrift“ e die polem staand arti

Ik had Dr Geelk niet donk Ravinck als boek, duidelijk Woord d